

κοντα ἀναπαυτικὰς ἡμέρας ὅπως μεταβάντες ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Νεαπόλεως, ἐπισκεφθῶσι τὴν ὥραιαν ἐκταφεῖσαν πόλιν μὲ τὰ μάρμαρά της, τὰς ζωγραφίας της, τοὺς ναοὺς της, τὰς ἀγοράς της καὶ τοὺς τόπους, ἔνθα ἔκειντο ἡ Ῥητίνη, οἱ Ὀπλόντοι, τὸ Τεγיאνόν, ἡ Ταυρωσία, αἱ Κόσσαι, ἡ Οὐέσερις . . .

Et campos ubi Troja fuit.

Σ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τὸ Ὀμηρικὸν ζήτημα, ἥτοι ἱστορία τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν. *Πραγματεία Ἀγγέλου Σ. Βλάχου*, βραβευθεῖσα ἐν τῷ Ροδοκατακλιῷ φιλολογικῷ διαγωνισμῷ τοῦ 1865. *Ἐρ' Ἀθήναις, τύποις καὶ δαπάνῃ Ἰω. Ἀγγελοπούλου, 1866.*

Εἰκοσάδες αἰώνων παρήλθον ἀφ' ὅτου ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια ἐδημιουργήθησαν καὶ ὅμως αἱ ἀθάνατοι αὗται βραψυδαίαι δὲν παύουσιν ἀναγιγνωσκόμεναι καὶ σχολιαζόμεναι, ὥς εἰ ἦσαν ποιήσεις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἐκαστος ἐκδότης τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, προσεπάθησε ποικιλοτρόπως νὰ σχολιάσῃ καὶ ἀναπτύξῃ αὐτὰ, ὅπως εἶχε δυνάμεως καὶ εὐφυΐας· καὶ ἐνόσφ μὲν οἱ περὶ τὸν Ὀμηρον ἀσχολούμενοι εἰς μόνον τὰ σχόλια καὶ τὰς ἀναπτύξεις περιορίζοντο, τὸ πρᾶγμα εἶχε καλῶς· ἀλλ' ἐξ ὅτου ὁ περικλεῆς Οὐδύφιος ἠθέλησε νὰ ἀμφισβητήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τοῦ Ὀμήρου καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερόμενα ποιήματα, εἶνε ἔργα πολλῶν καὶ διαφόρων ποιητῶν εἰς ἓν συνελεγμένον, τότε τὸ ζήτημα ἥλλαξε φάσιν καὶ πλείστοι σοφοί, καταβάντες εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀπεδοκίμασαν τὰς σκέψεις τοῦ σοφοῦ τῆς Γερμανίας φιλολόγου καὶ κριτικοῦ ἢ συνετάχθησαν αὐταῖς.

Τοῖς ἀναδράσι ἐκείνοις ἐπόμενος, καὶ ὁ ἡμέτερος Κ. Ἀγγελος Σ. Βλάχος, γνωστὸς εἰς τὸ Πανελλήνιον καὶ δι' ἄλλων ἔργων καὶ διὰ τῆς μεταφράσεως τῶν μελετῶν τοῦ Λαμαρτίνου, συνέταξε περιεκτικωτάτην πραγματείαν περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος, βραβευθεῖσαν κατὰ τὸν Ροδοκανάκειον φιλολογικὸν διαγωνισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἡ πραγματεία αὕτη, καίτοι ἐπιτροχάδην καὶ ἐν μέσῳ ποικίλων περισπασμῶν, ὥς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ του βεβαιοῖ, γεγραμμένη, ὑπάρχει πολλοῦ λόγου ἀξία, διότι

ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἱστορίας αὐτῆς τοῦ Ὀμητικοῦ ζητήματος καὶ συγκαταβαίνουσα μετ' αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων εἰς τοὺς νεωτάτους χρόνους, ἐξετάζει τὰς ἀντιμαχομένας γνώμας, μεθ' ἧς ἐπιτάσσεται ἡ τοῦ συγγραφέως, οἷαν ἐπορίσθη τὸ μὲν ἐκ τῆς ἱστορικῆς ταύτης καὶ κριτικῆς περὶ τῶν ξένων γνῶμῶν ἐρεύνης, τὸ δὲ, κυρίως, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν μελέτης. Περιττὸν δὲ νομίζομεν νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς πραγματείας ταύτης εἶνε ἀνθηρὰ, καλλιειχὴς καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸ θέμα περὶ οὗ πραγματεύεται.

Ὁ Κ. Βλάχος κριτικώτατα καὶ πειστικώτατα ἅμα προτείνων καὶ ἐπικρίνων τὰς τῶν Οὐδολφικῶν γνώμας, παραδέχεται τὴν ὑπαρξίν τοῦ Ὀμήρου, ποιητοῦ δημοτικοῦ μεγάλου καὶ ἐξέχοντος τοῦ περὶ αὐτὸν σμήνους, κληροδοτήσαντος δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομά του εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, διότι ἀντικατώπτρισεν ἐν τῇ ποιήσει του ὁλόκληρον τὸν ἐθνικὸν τῆς Ἑλλάδος βίον. Γνωματεύει προσέτι ὅτι ἐποίησεν ὁ Ὀμηρος τὰ ἔπη του συλλαβῶν πρότερον ὁλόκληρον τὴν θεμέλιον ἐκατέρου ἰδεάν, καὶ ἀναπτύξας αὐτὴν βαθμηδὸν διὰ τοῦ μεγαλοφυοῦς ποιητικοῦ του νοός. Πολλῆς ἀξίας λοιπὸν θεωροῦμεν τὴν ἐν λόγῳ πραγματείαν, ἣν συνιστῶμεν εἰς πάντας τοὺς περὶ τὰ γράμματα ὅπως οὖν ἀσχολουμένους, τὸν ἀνήκοντα ἔπαινον εἰς τὸν συντάκτην αὐτῆς Κ. Βλάχον ἀπονέμοντες.

Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἑπειρὸν Δημοτικῶν Ἀσμάτων ὑπὸ Γ. Χ. Χασιώτου, ἐκδιδοῦτος Κ. Τεγαρίκη. Ἐρ' Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ῥαδαμάνθους, 1866. Τιμᾶται δρ. 3. — Ὀλίγιστα χωρὶ ἐλληνικαὶ περιβάλλονται μετὰ τοσαύτης δόξης ὅσῳ ἡ Ἑπειρος Πρώτη αὕτη ἀναλαβοῦσα τὸν φρικώδη καὶ πανώλεθρον κατὰ τῆς τυραννίας πόλεμον, ἐκπλήξασα τὸν κόσμον διὰ τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων τοῦ Σουλίου, καὶ ἀπαρχὴν πολύτιμον καὶ βαρύσταθμον προσενεγκοῦσα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος τὸν αἰόδιμον Βότζαρην, φάλαγγα δ' ὅλην μεγαλυνύμων εὐεργετῶν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι ἐκπέμψασα, ἡ Ἑπειρος προσεῖλκυσε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ, πᾶν δ' ὅ, τι περὶ αὐτῆς γράφεται, πρέπει κατ' ὀφειλὴν νὰ προσηλωθῇ τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ δημοτικὰ ἄσματα, δὲν εἶνε ἐλαφρὰ ἀναγνώσματα προωρισμένα νὰ τέρψωσι τὸν ἀναγι-

νόσχοντα ἢ τὸν ψάλλοντα αὐτά· τοὺναντίον εἶνε ἡ ἱστορία, εἶνε ὁ βίος ἐκάστου τόπου καὶ ὅπως σπουδάζει τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ διέλθῃ τὰ ἄσματα ταῦτα, ἐν οἷς ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀπερίττου ποιητοῦ, τοῦ λαοῦ, ἐξιστοροῦνται τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν ἡρώων, διασύρονται τὰ αἰσχητῶν κακῶν, διακωμωδοῦνται τέλος τὰ ἐκλελυμένα ἥθη. Μεγίστην ἄρα ὑπηρεσίαν εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος προσφέρει πᾶς ὅστις συλλέγει δημοτικὰ ἄσματα καὶ ἐκφέρει αὐτὰ εἰς τὴν δημοσιότητα.

Ἐπὶ τοιαύτης ιδέας ἐλαυνόμενος καὶ ὁ Κ. Γ. Χ. Χασιώτης, ὅστις πρὸ πολλοῦ εἶνε γνωστὸς τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Χρυσάλλιδος διὰ τῶν ἐμβριθῶν αὐτοῦ ἱστορικῶν πραγμάτων, ἐξέδωκε συλλογὴν 321 ἀνεκδότων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δημοτικῶν ἁσμάτων, διηρημένων εἰς· ναναριστικά, ἔορτατικά, γαμήλια, τοῦ χοροῦ, τῆς ξενιτείας, κλέφτικα, ἐρωτικά, τοῦ χάρου καὶ μυρολόγια, προέταξε δὲ τούτων σπουδαίαν πραγματείαν περὶ δημῶδους ποιήσεως καὶ προσέθηκεν ἐν τέλει γλωσσάριον τῶν δυσλήπτων καὶ ξενικῶν λέξεων. Ἐν τοῖς ἁσμοσιν αὐτοῖς εὐκρινῶς ἀποτυπώνται ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ Ἑπειρώτου καὶ ἐν γένει τοῦ Ἑλλήνος ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς ζωῆς, συμπεριλαμβανομένων ὅλων τῶν εὐτυχῶν καὶ δυστυχῶν περιστάσεων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὡς τοιοῦτον λοιπὸν ἱστορικὸν μνημεῖον ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ὅσημέρᾳ δυστυχῶς παρασυρομένων ἀπὸ τὸν χειμαρὸν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ λεγομένου πολιτισμοῦ, συνιστῶμεν τὴν συλλογὴν ταύτην, εὐχόμενοι ὅπως καὶ ἕτεροι μιμηθῶσι τὸν πλείστου ἐπαίνου ἄξιον Κ. Γ. Χασιώτην.

Ὁ Ἀληθὲς βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ τῶν καθαρῶν πηγῶν τῆς Γραφῆς καὶ ἱστορίας ὑπὸ Διογυνοῦ Ἰ. Κομποθέκρας. Τιμᾶται δρ. 1,50 καὶ εὐρίσκεται ἐν τῷ βιβλιοπωλεῖω Κ. Γεωργίου κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀδελφῶν ἀρ. 107. Ἐνθυμούνται οἱ ἀγχιγνώσται ἡμῶν ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐξεδόθη ὑπὸ Ἐρνέστου Ρενάνου ἀνατρεπτικὸν τι σύγγραμμα, ὀνόματι μὲν Βιογραφία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πράγματι δὲ συρράφη κακὸς ἡλὸς καὶ ἄκριτος πασῶν τῶν κατὰ τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου ἀπὸ πολλοῦ ἡδὴ χρόνου ἐκφερθεῖσων δοξασιῶν. Ὁ Κ. Δ. Κομποθέκρας, ὑπὸ ἀνυποκρίτου εὐσεβείας ἐμπορούμενος, ἀνελίσας οὐ μόνον τὰς ἱεράς γραφάς, ἀλλὰ καὶ τὰς βίβλους τῶν θύραθεν ποιητῶν καὶ φιλοσόφων,

συνέταξε τὸν ἀληθῆ βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἷος πράγματι ὑπάρχει, καὶ κατέδειξε τὸ ἀνυπόστατον τῶν ἀνθρωπίνων θεωριῶν καὶ σκέψεων ἀπέναντι τοῦ ἀλάνθαστου κύρους τῶν Γραφῶν καὶ τῆς ἱστορίας. Συνιστῶμεν λοιπὸν τὸ βιβλίον τοῦτο ὡς ἀναγκαιότατον εἰς πάντα χριστιανόν, καὶ ὡς περιέχον ἐν ὀλίγοις, ὅτι ἄλλοι διὰ μακρῶν ἐξέθηκα· Ἐν τέλει δὲ τοῦ βιβλίου προσέθηκε καὶ μετὰφρασιν ἐπιστολῆς ἀποστολικῆς ἀνδρὸς ἀνωμένου, (ὅστις μετὰ πιθανότητος εἰκάζεται ὁ τῶν Ἀποστόλων μαθητὴς Ἰουδαῖος Ἀπολλῶς) πρὸς Διόγνιτον, (ἄνδρα ἐπίσημον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης) καὶ ἥτις ἐπιστολὴ περιγράφουσα τὸν χαρακτῆρα τῶν πρώτων χριστιανῶν καθίσταται σπουδῆς πλείστης ἀξία.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Σπουδαίαν προσήνεγκον ὑπηρεσίαν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορίᾳ καὶ φιλολογίᾳ κατ' αὐτάς οἱ ἐν Γερμανίᾳ διάσημοι καθηγηταί, καὶ περὶ τὴν ἑλληνικὴν παλαιογραφίαν τριβῶντες Miklosich καὶ Müller. Ὁ περὶ τὰ μέσα τοῦ 12^{ου} αἰῶνος παρὰ τῷ σουλτάνῳ Σουλεϊμάν πρέσβυς Φερδινάνδου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Λυγέριος Βυσδέκιος, παραλαβὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ πολὺτιμον χειρόγραφον, περιέχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν πρωτοτύπῳ τὰ πρακτικὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, κατέθετο ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης. Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας μνημεῖον ἐπιγραφόμενον Συνοδικαὶ κρίσεις καὶ ἐκκλησιαστικῶν κρίσεων ἔγγραφα παρασημειώματα, ἢ Κωδίκια τῶν συνοδικῶν παρασημειώσεων, ἀνέκδοτον ἐπὶ πλέον τῶν δύο αἰώνων κατακείμενον, ἐξέδωκεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Βιέννῃ διὰ πάντα τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν οἱ ἐν λόγῳ σοφοὶ φιλέλληνες εἰς δύο τόμους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν. Acta Patriarchatus Constantinopolitani MCCCXV-MCCCCI, ex codicibus manuscriptoris bibliothecae palatinae Vindobonensis, sumptus praebente caesarea scientiarum academia, ediderunt Fr. Miklosich ed Ios. Müller, Vindobonae MDCCCLX-LXII.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιλαμβάνουσα τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἰωάννου ΙΓ', Ἰωάννου ΙΔ', Ἰσιδώρου, Καλλίστου Α', Φιλοθέου, Νεῖλου, Ἀντωνίου, Μακαρίου, Καλλίστου Β', καὶ Ματθαίου, ἀπὸ τοῦ